

ŠTÁTNÝ ARCHÍV POBOČKA V BYTČI

585

Panstvo Budatín

1538-1839

INVENTÁR

585

Bytča 1964

O najstarších dejinách Budatínskeho panstva sa dozvedáme len z literatúry. Hrad vznikol pravdepodobne v prvej polovici 13. storočia. Pôvodne hrad i panstvo boli kráľovským majetkom. V roku 1338 bol pánom hradu gróf Mikuláš Zeech. V roku 1384 sa ako majiteľia spomínajú synovia Pošu. V roku 1436 daroval kráľ Žigmund hrad a panstvo Ladislavovi z Hatnej, ktorý preukázal kráľovi určité služby v Taliansku. V polovici 15. storočia obsadilo hrad na krátky čas vojsko Jána Jiskru z Brandýsa. Posledný potomok rodiny z Hatnej zomiera v roku 1452. Majetok dedila jeho vdova Alžbeta, ktorá neskôršie sa vydala za Gašpara Szunyogha z Jesenice. Kráľ Matej Korvín potvrdil G. Szunyoghovi vlastníctvo Budatínskeho panstva v roku 1485. Na začiatku 16. storočia panstvo Budatín sa stalo predmetom sporu medzi rodmi Podmanický a Szunyogh. V 80-tych rokoch 16. storočia bol majiteľom panstva Mojžiš Szunyogh, ktorého potomci vlastnili panstvo až do konca 18. storočia, kedy posledný mužský potomok zomrel. Majetok potom získala rodina Csáky, ktorá ho držala i v rokoch predmníchovskej republiky. Za zmienku stojí, že hrad dobyli v roku 1849 slovenskí hurbanovskí dobrovoľníci.

V polovici 15. storočia patrili k Budatínskemu panstvu: Budatín, Pov. Chlmec, Vranie, Dubie, Kysucké Nové Mesto, Lieskovec, Lehotka, Nesluša, Povina, Radoľa, Brodno a Zádubnie. Koncom 17. storočia patrili panstvu tieto obce a mestecká: Kysucké Nové Mesto, Divina, Vranie, Malá a Veľká Rudina, Rudinská, Nesluša, Dubnie, Ochodnica, Dunajov, Lodne, Lieskovec, Povina, Lopušná, Radoľa, Brodno, Budatín a Považský Chlmec.

Archív panstva bol pravdepodobne umiestnený v sídle majiteľa, v Budatínskom hrade. Väčšia časť písomností sa roztratila a zničila. Časť materiálu sa nachádza v archíve rodiny Szunyogh v Krajskom archíve v Budapešti.

Archívny materiál Budatínskeho panstva bytčiansky štátny archív prevzal z archívu Slovenského národného múzea v Martine v r. 1959. Zo zachoveného materiálu sa dá zistiť, že pôvodné usporiadanie spočívalo^{na} systéme : ladula, capsa, fasciculus a numerus.

Materiál bol roztriedený a usporiadaný chronologicky. Inventáru jednotku tvorí jednotlivina.

Inv.č.	Signatúra	Obsah	Rok
1		lad. 8, cap. 3, fasc. 2, no. 21 Turčiansky konvent vypočítava majetky Budatínskeho panstva.	1538
2		2 Vyšetrovanie majetkových sporov medzi panstvami Budatín a Strečno. Škody na majetku, zapríčinené poddanými, ktorých zemepáni vtiahli do sporu.	1577
3		no. 37 Ján David, podžupan Trenčianskej župy vydáva svedectvo o sporoch medzi panstvami Budatín a Bytča o úžitok lesov pri Predmieri.	1617
4		lad. 8, cap. 3, fasc. 8. no. 26 Súdne aktá, týkajúce sa sporov o vlastníctvo majetku Krásno nad Kysucou medzi Františkom Wesselényim, Júliusom Szunyoghom, Valentom Balassom, Katarínou a Alžbetou Szunyoghovou a Zuzanou Jakušičovou.	1661
5		5 Súpis obcí, patriacich panstvu Budatín. Príjmy panstva z urbárskych povinností poddaných a z panských krčiem.	1704
6		no. 23 Overená kópia listiny ostrihomskej kapituly z r. 1639 o majetkových sporoch medzi Gašparom Szunyoghom z Jesenice, vlastníkom Budatínskeho panstva a Mikulášom Dersffym, majiteľom panstva Strečno.	1714
7		no. 16 Overená kópia svedectva E. Forgácha, župana Trenčianskej	1714

župy z r. 1583, týkajúce sa sporov o majetok medzi rodinou Szunyogh a majiteľmi panstva Strečno, Dersffyovcami.

- 8

1750
- List Jána Másáryho Budatínskemu panstvu vo veci majetkovoprávných záležitostí rodín Wesselényi a Szunyogh.
- 9

1755
- Súpis poddanských usadlostí, patriacich Budatínskemu panstvu s uvedením osiatych rolí v korcoch.
- 10

1759
- List Jána Másáryho Budatínskemu panstvu v majetkovoprávných záležitostiach. (Spory panstva s obcou Divina o choťáre v r. 1324 a 1387, spory s Jánom Žerotinským, majiteľom Bytče v r. 1498, spory s Markom Horváthom, majiteľom Strečna v roku 1504 a pod.).
- 11

1773
- Zmluva, uzavretá medzi vlastníkom panstva Budatín M. Szunyoghom a Kysuckým Novým Mestom v r. 1604, potvrdená v r. 1773.
- 12

1798
- Odpis privilégií Kysuckého Nového Mesta z r. 1325, potvrdených v r. 1798.
- 13

1827-1828
- Písomnosti prefekta. Ceny obilia.
- 14

1839
- Písomnosti provizora. Prosba poddaných z obce Povina v záležitosti dlžôb.

Názov fondu :	Panstvo Budatín
Značka :	PBn
Časový rozsah :	1538-1839
Počet inv. jednotiek :	14
Miesto uloženia :	Štátny archív - pobočka v Bytči
Stav ku dňu :	1. III. 1964
Fond usporiadal :	Slavko Churý
Inventár zostavil :	Slavko Churý
Strán :	4
Počet exemplárov :	5
Prepísala :	Emília Kvasňovská
Väzbu previedol :	J. Filadelfi
Inventár schválil :	Jozef Kočiš

